

РЕЦЕНЗИЯ

От: доц. д-р Саша Владимирова Тодорова

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” по научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата и научна специалност Социология за нуждите на секция „Публични политики и социални промени” при ИФС, обявен в ДВ бр.67/28.07.2020 г. и Протокол № 22 от 24.09.2020 г.

Кандидат: гл. ас. д-р Светлана Дойчева Стаменова, секция „Публични политики и социални промени” при Институт по философия и социология при БАН

Основание: Заповед РД 09-463/28.09.2020 г., издадена от директора на Института по философия и социология при БАН

1. Информация за кандидата в конкурса

Гл. ас. д-р Светлана Стаменова е единствен кандидат в конкурса.

Средното си образование завършва в гр. Пазарджик през 1978 г. Възпитаник е на Софийския университет „Св. Климент Охридски”, катедра „Социология”, където през 1987 г. става магистър по социология. През 1994 г. завършва магистърска степен по политически науки в Централния Европейски университет, Будапеща, Унгария към Програмата по политика и политическа икономия на посткомунистическия преход.

Обучава се в докторантура в Института за политически изследвания при Полската академия на науките. Успешно защитава докторат на тема „Структурни и аксиологични детерминанти за политическа подкрепа. Сравнителен анализ между Полша и България” през 1999 г.

Професионалната ѝ реализация е свързана с Института по философия и социология при БАН, където тя работи от 2001 г. до настоящия момент.

В периода май 2004 – октомври 2005 г. е специализирала в университета Уорик, Великобритания

Специализирала е също така и в Лондонското училище за икономически и политически науки.

Получила е финансова подкрепа за реализация на проекти по актуални проблеми на съвременното развитие от Института за съвременни изследвания, Букурещ, Румъния.; по Програмата за превенция на конфликтите, Ню Йорк; от Европейския съюз за сравнителни социални изследвания, Кьолн, Германия; от Европейския съюз по изследване на информацията в социалните науки към библиотеката на Лондонското училище по икономически и социални науки.

2. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

От приложената карта за количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент” в ИФС при БАН се вижда, че кандидатката отговаря на задължителните условия по ЗРАСРБ и Правилника на Научния съвет за защита на дисертации и заемане на академични длъжности в ИИОЗ – БАН – 27.11.2018 г.

Съгласно Картата за изпълнение на количествените изисквания се вижда, че по всички показатели Светлана Стаменова е набрала необходимия минимум точки. Нещо повече, общо за всички показатели тя е набрала 785 точки, при минимален праг 430, т.е. близо два пъти повече (1,8 пъти). При някои показатели това надхвърляне е още по-голямо – например „цитируемост” – 3,1 пъти, за участие и ръководство на проекти тя има постигнати 95 точки, където няма изискуеми такива.

3. Обща характеристика на научната, научно-приложната и педагогическата дейност

Изследователската дейност на гл. ас. д-р Светлана Стаменова е в областта на политическите науки, политически отношения, политическа

подкрепа, политическа промяна, неолиберализъм и глобализация, междуетнически отношения и др.

Натрупаният изследователски опит у нас и в чужбина, направените анализи и написаното в научните публикации са най-дълбоката и същинска основа за успешната педагогическа дейност на кандидатката в този конкурс.

Гл. ас. д-р Светлана Стаменова е изнасяла курс лекции „Теории и концепции за посткомунистическата системна промяна” в СУ „Св. Климент Охридски” (два семестъра), в ЮЗУ „Неофит Рилски”, Благоевград (един семестър) и в Нов български университет (един семестър).

4. Обща характеристика на представените научни трудове

Гл. ас. д-р Светлана Стаменова участва в конкурса с 22 разработки, които са публикувани след защита на дисертацията. За публикациите, вписани в НАЦИД за ОНС „доктор” е представен списък.

Публикациите, представени за участие в конкурса включват две индивидуални монографии, едната от които е и участие в колективна монография с индивидуално разработена глава on line издание на английски език и 12 статии, две от които на английски език.

Кандидатката в конкурса активно участва в научните форуми, организирани у нас (15 участия с доклад) и в чужбина (2 участия с доклад). Тя е позната на академичната общност със своите публични лекции в университети в САЩ, Великобритания, Гърция, Русия.

Гл. ас. д-р Светлана Стаменова има участие в 5 проекта, в т.ч. ръководител на един от тях – „Гражданско образование”.

5. Основни направления на изследователската дейност

Запознаването с публикациите на гл. ас. д-р Светлана Стаменова показва, че тя е насочила изследователските си търсения в няколко направления: политическите и етническите влияния върху националното

съзнание на българското етническо мнозинство в контекста на фундаменталните социални промени, които протичат в света и изменят ролята и функциите на социалните държави; формирането на етническата идентичност и толерантността към етническите малцинства на Балканите; политическа култура и модели на социално мислене; социална промяна и промяна в ценностите; доверието в демократичните принципи и социалната промяна; отношението към образованието и земята.

6. Научни и научно-приложни приносни резултати

- Прецизиране на понятийния апарат, свързан с изясняването на различните видове идентичности (етническа, политическа, национална, гражданско-политическа и етно-културна). На основата на този теоретичен анализ се изяснява формирането на националното съзнание и толерантност към основните етнически групи у нас.
- Дефинирани са и са класифицирани факторите, които имат ключово влияние върху социалната толерантност към отделните етноси у нас. Обосновава се определящата роля на политическата толерантност, което обяснява по-устойчивия характер на идеологическите влияния сред българското етническо мнозинство спрямо другите етноси в страната.
- Доказателството за социално-културното и икономическото въздействие върху политическите фактори в националното съзнание. На тази основа се установява и подобна зависимост на политическата подкрепа и нейното диференцирано проявление по социални групи, в т.ч. и върху групата на управляващите.
- Обосноваване, дефиниране и класифициране различия между България и Румъния и страните от Централна Европа, свързани с процесите на трансформация, белязани с рецесия и

деиндустриализация за едните и преодоляването им за другите по пътя на успешното им присъединяване в световното разделение на труда. В тази връзка са показани различията и в самоидентификацията на отделните класи в класовата пирамида.

- Обогатено е знанието за развитието на социалното мислене у балканското население на основата на гражданското и индивидуалното съзнание, както и твърдението, че на Балканите няма общ модел, обясняващ междуетническата толерантност. Повечето доказателства са за общ модел на страните от бивша Югославия с изключение на сръбския и македонския случай, в които имат превес идеологическите фактори.
- Успешно е защитена тезата за различия в социалното мислене в селата и големите градове. Приемливо е обяснението защо не е потвърдена от изследването модернизационната хипотеза по отношение толерантността към етносите, различни от българския в селата, където се следва една до-модерна и патриархална логика от тяхното многовековно мирно съжителство.
- Идентифицирани са проблемите, свързани с установилите се взаимоотношения между развитието на демократичните процеси и равнището на политическата подкрепа в нейните разновидности. Лансираните в тази връзка идеи имат приложен характер, насочен към формирането и прилагането на политики за укрепване на демократичните принципи с оглед преодоляването на кризата на демокрацията.

7. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Приносите на гл. ас. д-р Светлана Стаменова в очертаните направления имат своята теоретична и приложна значимост в новите

коренно променени условия на живот, детерминирани от действието и господството на финансовия капитал и все по-налагащата се нова оценка за ролята и значението на неолиберализма, глобализацията, националната държава, национализмът и мултикултурализма. Направените изводи и препоръки имат своето приложно значение за преодоляване на негативните последици от тези явления в политическата, икономическата и социалната сфера на обществото.

Гл. ас. д-р Светлана Стаменова е познат изследовател в академичната общност в страната и чужбина. Доказателство за това са посочените над 20 цитирания, 5 от които в Scopus.

8. Критични бележки и препоръки

Новите моменти в Световната и Европейска практика на формиране на етническата и националната идентичност, обусловени от новото отношение към неолиберализма, глобализацията, национализма и мултикултурализма налагат научните изследвания, свързани с тях да продължат. Желателно е за каузата да бъдат привлечени и млади изследователи – докторанти.

Един курс лекции по тази проблематика би била добре посрещната в катедрите по социология и политология.

Конкретизация в политиките за демократично развитие на обществото, основана на приоритети, определени от стойностите на Beta-коэффициента.

Като критика отправям negliжирането на българските изследователи по проблема.

9. Лични впечатления

Познавам кандидатката още от постъпването ѝ в бившия Институт по социология. Идентифицирам я с огромното ѝ желание за научно-изследователска работа, компетентност и отговорност в хода на реализирането ѝ. Нейната богата общотеоретична подготовка ѝ

позволява да формира прецизно изследователските си постановки и да реализира конкретно резултатите от направените изследвания.

10. Заключение

Положителните оценки в настоящата рецензия дават основание да направя заключението, че кандидатката в конкурса притежава всички качества за заемане на академичната длъжност „доцент” по социология.

Предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват единодушно и да препоръчат на Научния съвет на Института по философия и социология при БАН да присъди на гл. ас. д-р Светлана Дойчева Стаменова академичната длъжност „доцент”.

Октомври 2020 г.

София

Рецензент:

(доц. д-р Саша Тодорова)